

PREVENT

en kritisk och sociologisk reflektion över extremistförebyggande arbete och dess brister

Angående PREVENT, som är en brittisk agenda med syfte att förebygga extremism, skriver McKendrick och Finch (2017, s. 3) detta: "Coppock and McGovern (2014), for example, argue that such interventions are based on individualistic psychological models that do not take adequate account of the wider economic and social context". En kritik mot PREVENT är därmed att det saknas helhetsperspektiv, istället läggs all fokus på individen. I detta osynliggörs ekonomisk och social kontext. Vidare skriver Finch, Jönsson, Kamali och McKendrick (2019, s. 5) detta:

Kundani (2014) identified significant concerns around PREVENT's relationship with the Muslim population in Britain, describing it as an opportunity for the British state to embed police and security services in marginalized communities with the express aim of surveillance for intelligence gathering purposes.

Därmed synliggörs ytterligare en aspekt, att PREVENT kan användas från staten mot muslimer som till stor del befinner sig i marginaliserade områden. Därmed kan den sociala kontexten som bortses från synliggöras. Elias och Scotson (2010) skriver om just områden som outsidersområden eller marginaliserade områden. De beskriver hur den marginaliserade gruppen representeras av de "värsta" medlemmarna medan den etablerade gruppen representeras av de "bästa" medlemmarna. Det finns en tydlig maktobalans mellan grupperna, där den etablerade gruppen sitter på många maktpositioner samt är mer sammanhållen (Elias och Scotson, 2010). I detta fall kan staten anses tillhöra de etablerade, eftersom den besitter makten och är sammanhållen. De som beslutar om policyn på politisk nivå, såsom PREVENT är sannolikt personer från väletablerade grupper i samhället. Den marginaliserade gruppen är i detta fall muslimer och det framkommer tydligt hur de "värsta" medlemmarna av gruppen från att representera muslimer i stort. De "värsta" medlemmarna består av terrorister såsom IS-soldater och de som värvas till IS. Utifrån detta har en policy skapats, PREVENT, som möjliggör nya polisiära och säkerhets insatser riktade mot denna grupp. Elias och Scotson (2010) skriver vidare hur den etablerade gruppens föreställningar om sig själv och den andre blir allmänt rådande och icke ifrågasatt så länge den etablerade gruppen har maktövertaget. Den etablerade gruppens föreställning om den andre integreras även av individerna i den stigmatiserade gruppen. Vanliga föreställningar är att de andra är orena, smutsiga, kriminella och saknar normer (Elias & Scotson, 2010). Eftersom muslimer i detta fall ofta anses bo i marginaliserade

områden kan det tänkas sannolikt att den allmänt rådande bilden om området skapas av det etablerade samhället, inklusive staten. Särskilt muslimer utmålas som ett hot mot staten: "the greatest threat the UK currently faces is from terrorists who claim to act in the name of Islam, and who specifically target Muslims" (Finch, Jönsson, Kamali & McKendrick, 2019, s. 4). Så vad säger detta om det etablerade samhällets syn på minoriteten muslimer? Tydligt blir att de helt klart beskrivs som farliga och kriminella, vilket går i linje med att etablerade ofta använder sig av denna typ av anklagelser för att upprätthålla maktbalansen. Detta uttalande styrker ytterligare hur en minoritet av muslimer får representera hela gruppen muslimer, givetvis är det den etablerade gruppen som har monopol på den allmänt rådande föreställningen. På detta vis kan en hel samhällsgrupp underkuvas och marginaliseras med rättfärdigande argument från den etablerade gruppen. Nästa fråga blir, hur påverkar detta muslimer i landet? Som tidigare nämnt menar Elias och Scotson (2010) att den etablerade gruppens beskrivning av den marginaliserade gruppen internaliseras av dess medlemmar. Utifrån den teorin riskerar muslimer att internalisera bilden av sig själva som farlig, kriminell och hotfull. Det indikerar att denna typ av uttalanden och agendor som PREVENT kan verka kontraproduktivt. Genom en bild av den andre (i detta fall främst muslimer) som farliga och kriminella skapas ett tankesätt hos både etablerade och marginaliserade som riskerar att fungera som en självuppfyllande profetia. Elias och Scotson (2010) skriver hur den marginaliserade gruppen har två val: antingen acceptera av ordningen eller genom att hämnas. Hämnden kan bestå av att uppfylla den etablerade gruppens föreställningar och mer därtill, detta fungerar som en slags protest hos en maktlösgrupp (Elias & Scotson, 2010). Detta resonemang skulle tyvärr stödja testen om en självuppfyllande profetia där de som utmålas som farliga och kriminella blir riktigt farliga och kriminella.

En andra aspekt som jag tycker är intressant att reflektera kring är Non-linear war. McKendrick och Finch (2016, s. 3) beskriver det såhär:

Non-linear war is a new form of war—one which is not fixed in location or time and has no clearly defined enemy or morally definable reason. The war exists in an exponentially flexible series of dimensions, which destabilize perceptions and leave observers in a constant state of confusion, threat and uncertainty, thereby allowing the state to implement increasingly restrictive forms of management and control over the populace.

Mina tankar förs till Magnus Dahlstedts (2018) bok *Förortsdrömmar*, där han beskriver det politiska läget i Sverige. Han beskriver hur Sveriges integrationspolitik har gått från att hyllas

till stark kritik. Det mångkulturella samhället har gått från ideal till att ses som naivt och farligt. Dahlstedt (2018) citerar Trump, som säger följande: "We've got to keep our country safe. [...] You look at what's happening last night in Sweden. Sweden, who would believe this? Sweden. They took in large numbers. They're having problems like they never thought possible." Ingen förstod dock vad Trump syftade på, vad hade egentligen hänt i Sverige? Denna vaga formulering från Trump har likheter med beskrivningen av non-linear war. I citatet uttrycker sig Trump vagt, utan belägg och utan definierad fiende. Det kan mycket väl skapa förvirring bland åhörarna som endast får en bild av att något förfärligt har hänt och att vi har en fiende som inte nämns. Genom detta vill Trump motivera olika åtgärder i USA. Sverigedemokraterna stödjer Trumps uttalande och menar att det till och med är värre än befarat i Sverige. De nämner dock en fiende, "invandraren". I det förgående stycket har jag beskrivit Elias och Scotsons (2010) teori om hur de etablerade representeras av de "bästa" medan outsiders representeras av de "värsta". I Sverigedemokraternas beskrivning av invandrare som Sveriges problem och som den farliga fienden, framgår tydligt att de absolut "värsta" medlemmarna i den stigmatiserad gruppen invandrare anses representera hela gruppen. Sverige målas upp som ett land utan problem, med andra ord har de etablerade "Svenskarna" en idyllisk syn på sig själva som nästintill problemfria. Medan invandrare kommer med problemen. I detta uttalande från Trump och kommentarer från Sverigedemokraterna kan därmed anas både ett non-linear war (dock med en till viss del definierad fiende – invandrare eller muslimer) samt ett kvarhållande av makten från etablerade grupper genom underkuvande av marginaliserade grupper. Genom historier och faktapåståenden kan Sverigedemokraterna befästa bilden av en otäck och oförutsägbar fiende som kräver alla medel för att bekämpas. De "värsta" medlemmarna av den marginaliserade gruppen kan användas för att visa på historiernas och faktapåståendens tillförlitlighet. Denna bild tjänar även den etablerade gruppens självbild (se de jag skrivit i tidigare stycke om internalisering) samtidigt som de befäster sin egen maktposition.

Reflektion kring helheten

Det här var ett intressant och i allra högsta grad aktuellt ämne att få läsa om, reflektera och diskutera kring. Kurslitteraturen kunde definitivt användas för att reflektera kring och få ett annat perspektiv på dessa frågor. *Etablerade och outsiders* (Elias & Scotson, 2010) var hjälpsam i att belysa den strukturella och sociala kontexten i vilken PREVENT och non-linear war framkommit. De olika agendornas intentioner kunde också förhållas till mer kritiskt med

hjälp av litteraturen, litteraturen kunde användas för att analysera maktbalanser i politiken. Jag är nyfiken på att få fortsätta på dessa tankar, att få fortsätta reflektera kring samhället och dess funktion. När jag först läste om non-linear war lät det något konspiratoriskt (därmed inte automatisk osant), däremot tycker jag mig kunna se dess tendenser i nuvarande politik både i Sverige och internationellt. Ofta när jag talar om det onda i livet är det något som leder till splittring, förvirring och rädsla. För min del gör det att jag får upp ögonen för att användandet av dessa psykologiska (och kollektiva) vapen kan vara ett effektivt medel, där den som utmålar sig för att vara hjälten egentligen är en av de som sprider ont. Än en gång får jag tacksamt upp ögonen för vad rädsla och förvirring kan göra med våra liv och vår värld. För visst har jag sett samma plågsamma drag när jag blivit rädd eller förvirrad i mitt privatliv – hur jag själv börjar agera på ett sätt som bara leder till ont. Det leder till ytterligare förvissning om att det bara finns en väg att gå – Kärlekens. Johannes, författare till tre av de brev som ingår i nya testamentet, skriver att den perfekta kärleken fördrivar rädslan. I vägen framåt kan vi därför inte vara styrda av rädslan utan kärleken, vilken otrolig utmaning! För den utmaningen behövs inte en förklädd hjälte utan en verklig försonare som ger oss en frid utöver vår logiska rädsla.

Referens:

Dahlstedt, Magnus (red.) (2018). *Förortsdrömmar: ungdomar, utanförskap och viljan till inkludering*. Linköping: Linköping University, Avdelningen för socialt arbete, Institutionen för samhälls- och välfärdsstudier.

Jo Finch, Jessica H. Jönsson, Masoud Kamali & David McKendrick (2019):

Social work and countering violent extremism in Sweden and the UK, *European Journal of Social Work*, DOI: 10.1080/13691457.2019.1657803

Jo Finch & David McKendrick (2016): 'Under Heavy Manners?': Social Work, Radicalisation, Troubled Families and Non-Linear War, *British Journal of Social Work*, DOI:10.1093/bjsw/bcv141

Jo Finch & David McKendrick (2017): 'Downpressor man': securitisation, safeguarding and social work, *Critical and Radical Social Work*, DOI: [10.1332/204986017X15029697482460](https://doi.org/10.1332/204986017X15029697482460)